

9 ЛИСТОПАДА – ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ПИСЕМНОСТІ ТА МОВИ

*І возвеличимо на диво
І розум наш, і наш язик...*

Т.Г. Шевченко

День української писемності та мови – державне свято, яке щороку відзначають в Україні. Встановлене воно 9 листопада 1997 р. Указом Президента «Про День української писемності та мови» на підтримку «ініціативи громадських організацій та з урахуванням важливої ролі української мови в консолідації українського суспільства».

За православним календарем – це день вшанування пам'яті преподобного Нестора-літописця – письменника-агіографа, основоположника давньоруської історіографії, першого історика Київської Русі, мислителя, вченого, ченця Києво-Печерського монастиря. Дослідники вважають, що саме з преподобного Нестора-літописця і починається писемна українська мова.

Преподобний Нестор Літописець

Чернецтво Нестор прийняв у 17-річному віці, пізніше висвячений в сан диякона. Він був книжником з широким історичним світоглядом і великим літературним хистом. Автор двох відомих творів – «Житіє Бориса і Гліба» та «Житіє Феодосія Печерського», складених у кінці XI ст. або на початку XII ст.

Усесвітню славу Нестору принесла справа усього його життя – участь у літописанні Київської Русі. Він переробив зведення Никона (1073) та Іоанна (1093), опрацював низку нових усних і письмових джерел, довів розповідь до 1113 року, надав їй літературної форми. Так на початку XII ст. виникла перша редакція «Повісті минулих літ».

Колись цього дня, 9 листопада, віддавали до школи дітей. Батьки зі школи йшли до церкви та ставили свічку перед образом преподобного, вірячи, що він допоможе дитині вивчитися. І, що головне, вчитися все життя багато, старанно і завжди. Адже «користь від цього є велика», бо «Хто вчиться змолоду – не зазнає на старість голоду».

Традиційно, у День української писемності та мови покладають квіти до пам'ятника Несторові-літописцю, відзначають найкращих популяризаторів українського слова, заохочують видавництва, які випускають літературу українською мовою, проводять регіональні тематичні конкурси тощо; стартує Міжнародний конкурс знавців української мови імені Петра Яцика – конкурс проводився за підтримки Міністерства освіти та науки України та Ліги українських меценатів (щорічна кількість учасників понад 5 млн із 20 країн світу).

У День української писемності та мови, на Українському радіо традиційно відбувається радіодиктант національної єдності. Цю акцію започатковано з 2000 р. Відтоді щороку всі охочі можуть взяти участь у написанні радіодиктанту та не стільки з'ясувати, чи добре знають українську мову, як продемонструвати єдність з усіма, хто любить і шанує українське слово.

ВИСЛОВИ ВІДОМИХ ЛЮДЕЙ ПРО МОВУ ТА ПИСЕМНІСТЬ

«Мов поганих не існує в світі, є лише погані язики»

Анатолій Бортняк

«Доля української мови – то є водночас й доля української держави й нації»

Ігор Лосєв

«Нації вмирають не від інфаркту. Спочатку їм відбирає мову. Ми повинні бути свідомі того, що мовна проблема для нас актуальна і на початку XXI століття, і якщо ми не схаменемося, то матимемо дуже невтішну перспективу»

Ліна Костенко

«Мова росте елементарно, разом з душею народу»

Іван Франко

«Мова – це не просто спосіб спілкування, а щось більш значуще. Мова – це всі глибинні пласти духовного життя народу, його історична пам'ять, найцінніше надбання віків, мова – це ще й музика, мелодика, барви буття, сучасна художня, інтелектуальна і мислительська діяльність народу»

Олександр Олесь

«Мова – втілення думки. Що багатша думка, то багатша мова. Любімо її, вивчаймо її, розвиваймо її! Борімося за красу мови, за правильність мови, за доступність мови, за багатство мови...»

Максим Рильський

«Мова – це наша національна ознака, в мові – наша культура, сутність нашої свідомості»

Іван Огієнко

«Поки живе мова – житиме й народ, як національність ... От чому мова завжди має таку велику вагу в національному рухові, от чому ставлять її на перше почесне місце серед головних наших питань»

Іван Огієнко

«Мова – це не тільки простий символ розуміння, бо вона витворюється в певній культурі, в певній традиції. В такому разі мова – це найясніший вираз нашої психіки, це найперша сторожа нашого психічного я...»

Іван Огієнко

«Мова вдосконалює серце і розум народу, розвиває їх»

Олесь Гончар

«Доля нашої мови залежить і від того, як відгукнеться на рідне слово наша душа, як рідне слово бринітиме в цій душі, як воно житиме в ній»

Олесь Гончар

«Щоб мова тобі повністю відкрилася, маєш бути залюбленим в неї»

Олесь Гончар

«Щоб любити – треба знати, а щоб проникнути в таку тонку й неосяжну, величну й багатогранну річ, як мова, треба її любити»

Василь Сухомлинський

Як парость виноградної лози,
Плекайте мову.
Пильно й ненастанно
Політь бур'ян.
Чистіша від сльози
Вона хай буде.
Вірно і слухняно
Нехай вона щоразу служить вам,
Хоч і живе своїм живим життям

Максим Рильський

«Засвоюючи рідну мову, дитина засвоює не самі тільки слова, їх сполучення та видозміни, але безліч понять, поглядів на речі, велику кількість думок, почуттів, художніх образів, логіку і філософію мови...»

Костянтин Ушинський

В землі віки лежала мова
І врешті вибилась на світ.
О мово, ночі колискова!
Прийми мій радісний привіт

Олександр Олесь

«Відчуваю й усвідомлюю, яка це красива й легка мова»

Ілля Репін

«Дивуєшся дорогоцінності мови нашої: в ній що не звук, то подарунок, все крупно, зернисто, як самі перла»

Микола Гоголь

«Чужу мову можна вивчити за шість років, а свою треба вчити все життя»

Франсуа Вольтер

«Эта мова величава и проста»

Володимир Маяковський

«Немає магії сильнішої, ніж магія слів»

Анатоль Франс

«Я дуже люблю ... народну українську мову, звучну, барвисту й таку м'яку».

Лев Толстой

Народні прислів'я:

Птицю пізнати по пір'ю, а людину по мові
Хто мови своєї цурається, хай сам себе стидається
Рідна мова – не полова: її за вітром не розвієш
Слово до слова – зложиться мова

**Любімо свою рідну мову, мову наших батьків, мову
нашої країни!**